

Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce

Analiza wybranych zagadnień w odniesieniu do województwa świętokrzyskiego

Prezentacja wyników badań realizowanych na zlecenie
Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz KOWEŻiU
w ramach projektu „Szkoła zawodowa szkołą pozytywnego wyboru”

Realizacja badania: GFK Polonia
Opracowanie: Katarzyna Janczak

Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Działanie 3.4. Otwartość systemu edukacji w kontekście uczenia się przez całe życie. Poddziałanie 3.4.2. Upowszechnianie uczenia się przez całe życie

Informacje metodologiczne

Badanie wśród dyrektorów szkół i CKP

Cele badania

Celem ogólnym badania wśród dyrektorów była diagnoza stanu, określenie potencjału szkół i placówek prowadzących kształcenie w zawodach oraz wskazanie szans rozwojowych.

Struktura próby

- ❑ Próba wyczerpująca publicznych szkół ponadgimnazjalnych dla młodzieży kształcących w zawodach **n=3 868** (96% populacji) oraz Centrów Kształcenia Praktycznego **n=141** (94% populacji)
- ❑ Respondentami byli **dyrektorzy szkół** oraz **CKP** (w przypadku szkół w zespołach – dyrektorzy lub wicedyrektorzy odpowiedzialni za zarządzanie konkretnymi jednostkami organizacyjnymi)

W województwie świętokrzyskim badaniem objęto **128 szkół** oraz **5 CKP**

Badanie wśród uczniów szkół i CKP

Cele badania

- ❑ Kompleksowa ocena wybranych obszarów działania szkół, wyznaczenie obszarów wymagających poprawy bądź kontynuacji, tak aby zwiększyć w przyszłości zainteresowanie uczniów gimnazjum wyborem „ścieżki zawodowej”.
- ❑ Ocena sposobu przygotowania ucznia do podjęcia pracy, szczególnie:
 - ✓ efektywność programów nauczania i przygotowanie uczniów do egzaminów zawodowych;
 - ✓ warunki do realizacji kształcenia praktycznego – współpraca szkół z pracodawcami.

Struktura próby

- Próba **n=14 057 uczniów** (warstwowane na województwo, typ szkoły oraz zawód).
- Respondentami byli **uczniowie ostatnich programowo klas** kształcący się w wybranych przez nas zawodach.
- W klasach wybranych do badania uczniów **dobierano losowo** (z uwzględnieniem klas integracyjnych).

W województwie świętokrzyskim badaniem objęto **875 uczniów**.

Badanie wśród przedsiębiorców

Cele badania

Kompleksowa ocena zakresu i form współpracy (w tym potencjalnej) przedsiębiorstw ze szkołami i CKP wraz ze wskazaniem płynących z niej korzyści oraz ew. barier, a także warunków sprzyjających jej rozwojowi. Dodatkowo skoncentrowano się na potrzebach rynku pracy w zakresie kształcenia zawodowego.

Struktura próby

❑ ilościowy (CATI)

- ✓ próba **n=1 075 firm** – dobór losowy (warstwowane na wielkość oraz rodzaj działalności wg PKD 2007)
- ✓ respondentem był **właściciel firmy** (ew. osoba przez niego wskazana) **lub osoba odpowiedzialna w firmie za współpracę ze szkołą lub CKP** (o ile ta współpraca istniała)

❑ jakościowy (IDI)

- ✓ próba **n=64 firm** (4 wywiady w każdym województwie)
- ✓ respondentem była osoba odpowiedzialna w firmie za współpracę ze szkołą lub CKP

W województwie świętokrzyskim badaniem objęto **35 przedsiębiorców (CATI)** oraz **4 przedsiębiorców współpracujących (IDI)**

Badanie wśród przedstawicieli starostw powiatowych

Cele badania

Analiza działań organów prowadzących szkoły w kontekście realizowanych zadań ustawowych oraz działań podejmowanych ze względu na poprawę jakości kształcenia, a także na zmianę negatywnego wizerunku szkolnictwa zawodowego.

Struktura próby

- ❑ ilościowy (PAPI)
 - ✓ próba **n= 374** (wyczerpująca)
 - ✓ respondentem był **przedstawiciel starostwa powiatowego odpowiedzialny za kwestie oświatowe**
- ❑ jakościowy (IDI)
 - ✓ próba **n=32** (2 wywiady w każdym województwie)
 - ✓ respondentem był przedstawiciel starostwa powiatowego odpowiedzialny za kwestie oświatowe

W województwie świętokrzyskim badaniem objęto **14 przedstawicieli JST (PAPI) oraz 2 przedstawicieli JST (IDI)**

Dyskusja panelowa w grupie ekspertów

Cele badania

Finałem prac badawczych były dyskusje prowadzone w gronie ekspertów - osób bezpośrednio odpowiadających bądź współodpowiedzialnych za obszar kształcenia zawodowego w danym województwie. Celem tej dyskusji było wypracowanie, na bazie wyników badań, propozycji rozwiązań systemowych, prawnych, organizacyjnych w odniesieniu do specyfiki każdego z województw

Struktura próby

- ☐ jakościowy (dyskusja panelowa w formie FGI)
- ✓ próba **n=16** (1 panel dyskusyjny w każdym województwie)
- ☐ respondentami byli:
 - ✓ dyrektorzy szkół zawodowych,
 - ✓ przedstawiciele stowarzyszeń pracodawców bądź pracodawców współpracujących ze szkołami zawodowymi,
 - ✓ przedstawiciele instytucji rynku pracy,
 - ✓ przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego

W województwie świętokrzyskim odbył się **jeden** panel dyskusyjny z udziałem **4 dyrektorów szkół zawodowych, 2 przedstawicieli stowarzyszeń pracodawców, 2 dyrektorów urzędów pracy.**

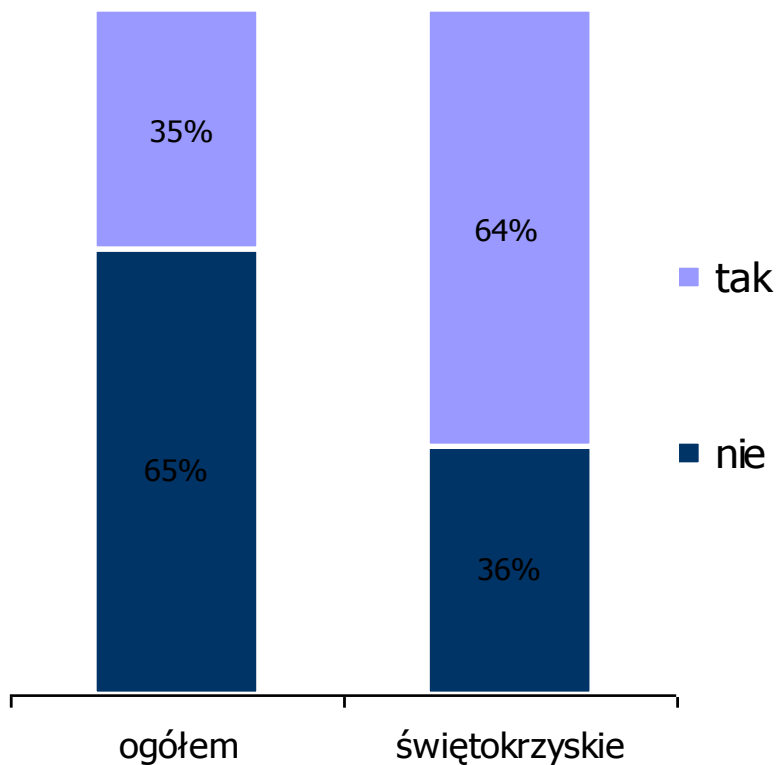
Wyniki badań wśród JST

Dystrybucja subwencji oświatowej

Czy subwencja otrzymana w ubiegłym roku wystarczyła na pokrycie wszystkich kosztów kształcenia ponadgimnazjalnego?

n=374

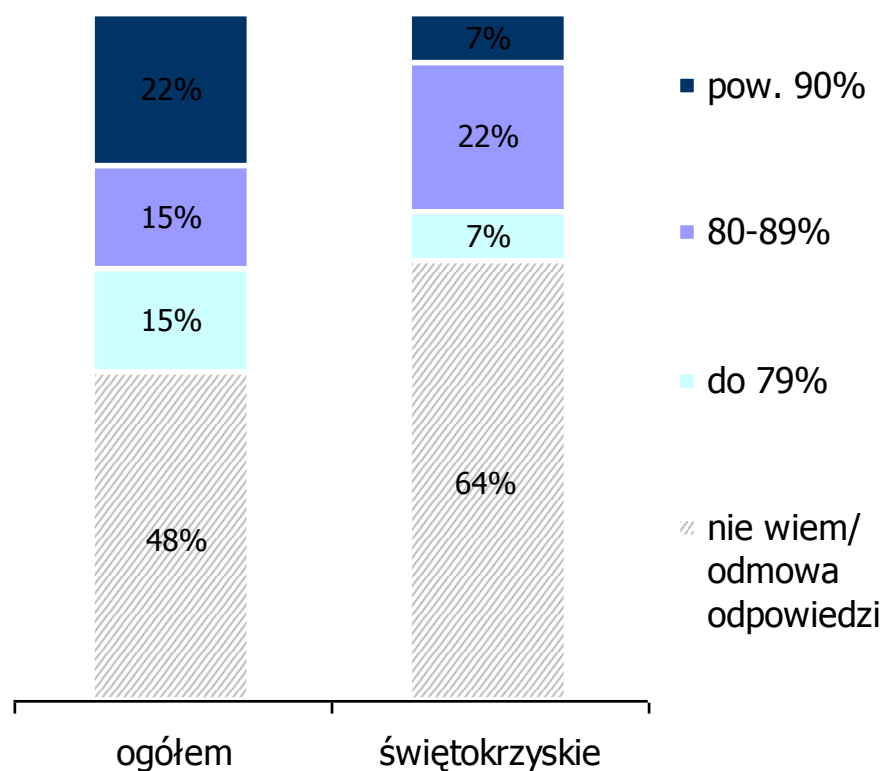
n=14

Udział subwencji w ubiegłorocznych wydatkach na kształcenie ponadgimnazjalne.

n=374

n=14

Finansowanie szkół zawodowych w Świętokrzyskiem

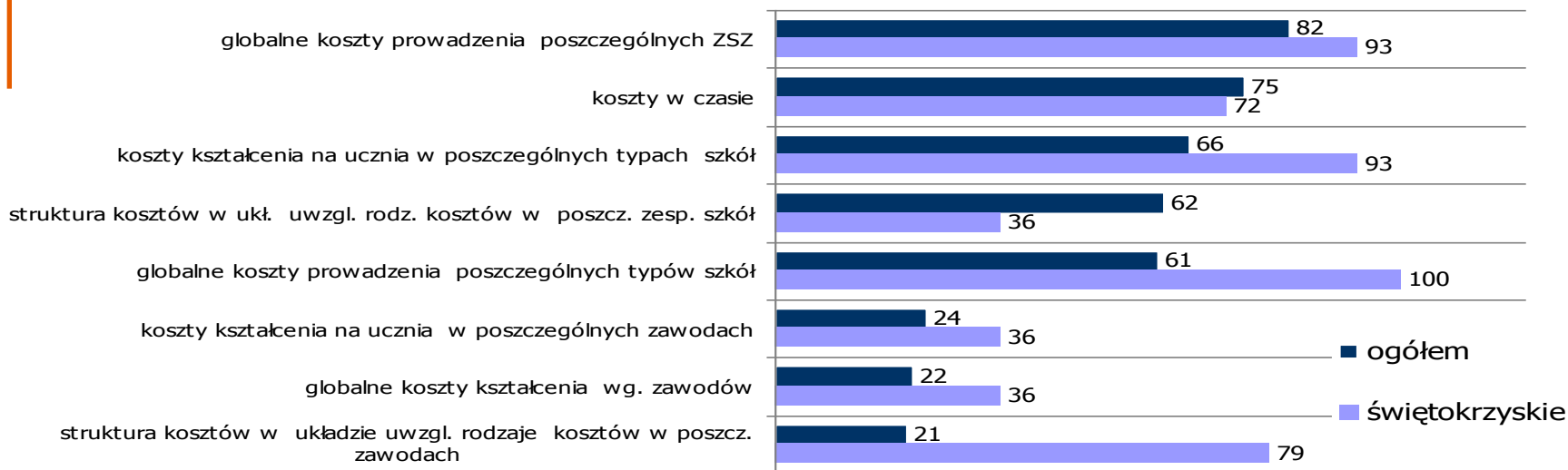
W opinii przedstawicieli JST w Świętokrzyskiem:

- Subwencja stanowiła średnio **62%** puli **wszystkich wydatków** poniesionych na kształcenie ponadgimnazjalne.
- **Dodatkowe źródła finansowania** niedoborów budżetowych to **dochody własne powiatu/gminy oraz środki z funduszy strukturalnych**. Były one przeznaczane głównie na inwestycje infrastrukturalne oraz zakup towarów i usług dla szkół.
- Średnio **12% wszystkich zaplanowanych na 2011 rok wydatków** na szkoły kształcące w zawodach dla młodzieży stanowić będą **wydatki na inwestycje**. Będą to głównie: remonty i/lub doposażenie warsztatów/laboratoriów/pracowni oraz sal dydaktycznych.

Dyrektorzy szkół zawodowych w województwie świętokrzyskim wskazują **najwyższy w Polsce odsetek pokrycia potrzeb** na funkcjonowanie i inwestycje ze środków dostarczanych przez organy prowadzące.

Analizy prowadzone przez powiaty

Analizy prowadzone przez powiaty w ostatnim roku (odpowiedzi wielokrotne)

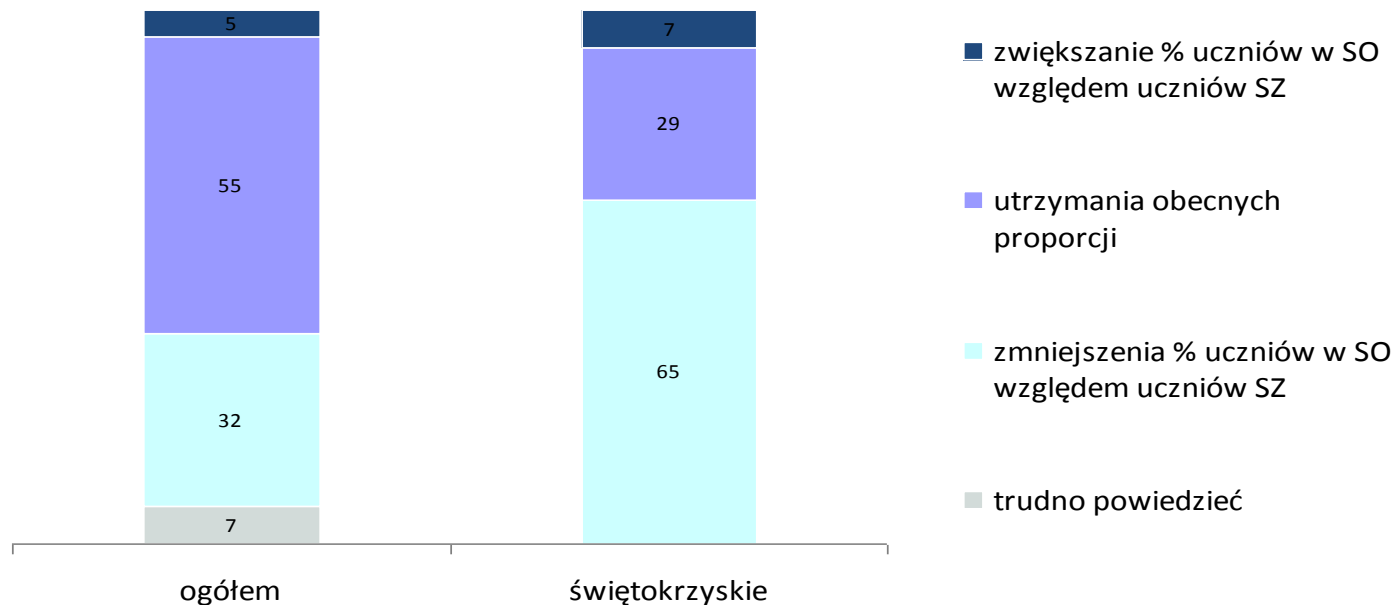
- Popularna jest opinia przedstawicieli JST o **wysokich kosztach kształcenia zawodowego w relacji do jego efektywności** (w porównaniu do szkół ogólnokształcących).
- Powszechne jest prowadzenie przez JST systematycznych analiz kosztowych. W Świętokrzyskiem powiaty przykładają większą wagę do monitorowania stanu kształcenia i analiz, niż przeciętnie w kraju.
- Regularne analizy kosztowe wpływają na decyzje o utrzymywaniu lub modyfikowaniu kierunków kształcenia (dominuje racjonalność i nastawienie menedżerskie w zarządzaniu kształceniem zawodowym)
- Weryfikacja efektów kształcenia prowadzona jest na podstawie analiz zdawalności egzaminów zawodowych oraz maturalnych. Dodatkowo sprawdza się: stan bazy technodydaktycznej, kwalifikacji zawodowych nauczycieli, śledzi losy absolwentów (rzadziej natomiast prowadzona jest diagnoza kompetencji uczniów).

Polityka edukacyjna powiatów

Jaką politykę edukacyjną prowadzi obecnie Pana(i) powiat:

$n=374$

$n=14$

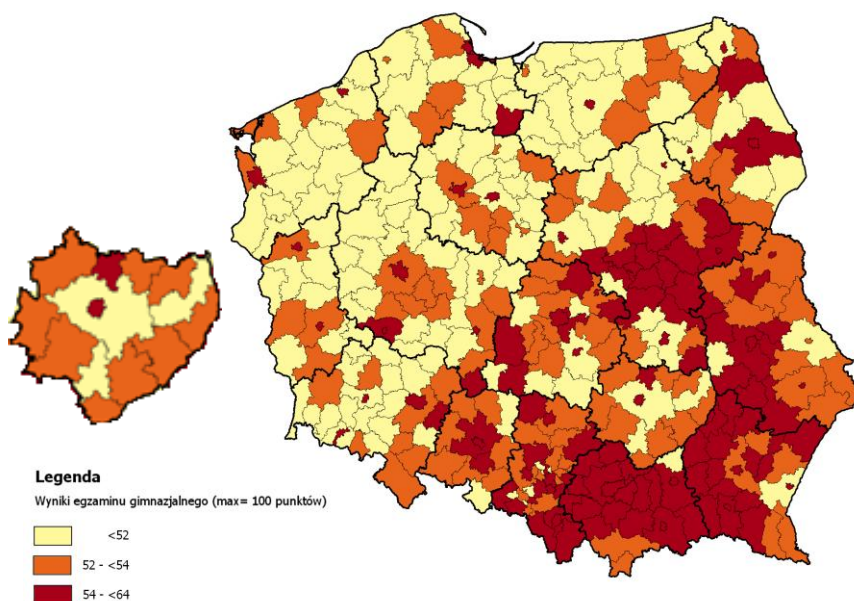

Ponad połowa powiatów w Polsce przyznaje, iż zmierza do utrzymania obecnych proporcji dotyczących odsetka uczniów szkół ogólnokształcących względem uczniów szkół zawodowych. W **województwie świętokrzyskim** natomiast 2/3 powiatów chce te proporcje odwrócić na korzyść liczebności uczniów w szkołach zawodowych.

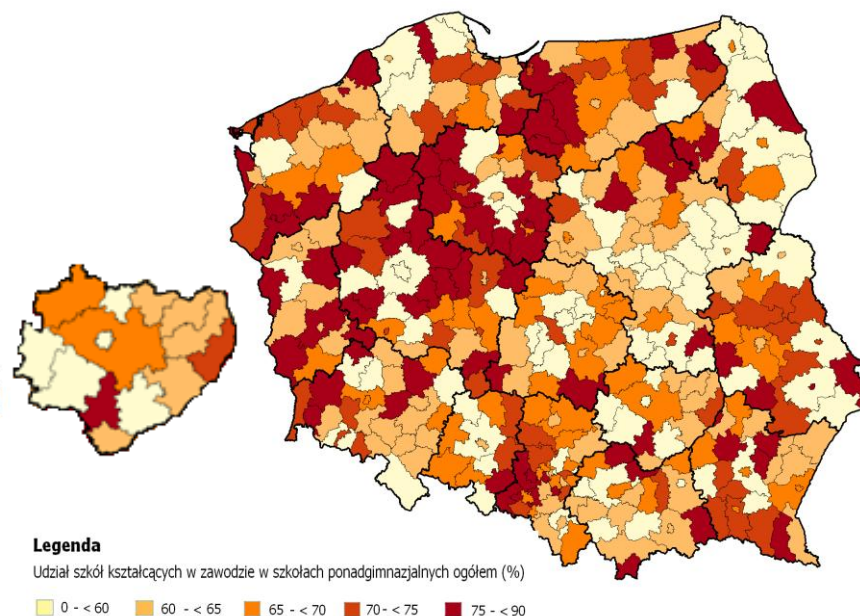
Wyniki egzaminów gimnazjalnych a popyt na szkoły

Średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych (suma wyników z części matematyczno-przyrodniczej i humanistycznej) w 2010 r.

Udział szkół kształcących w zawodzie w szkołach ponadgimnazjalnych w 2009 r.

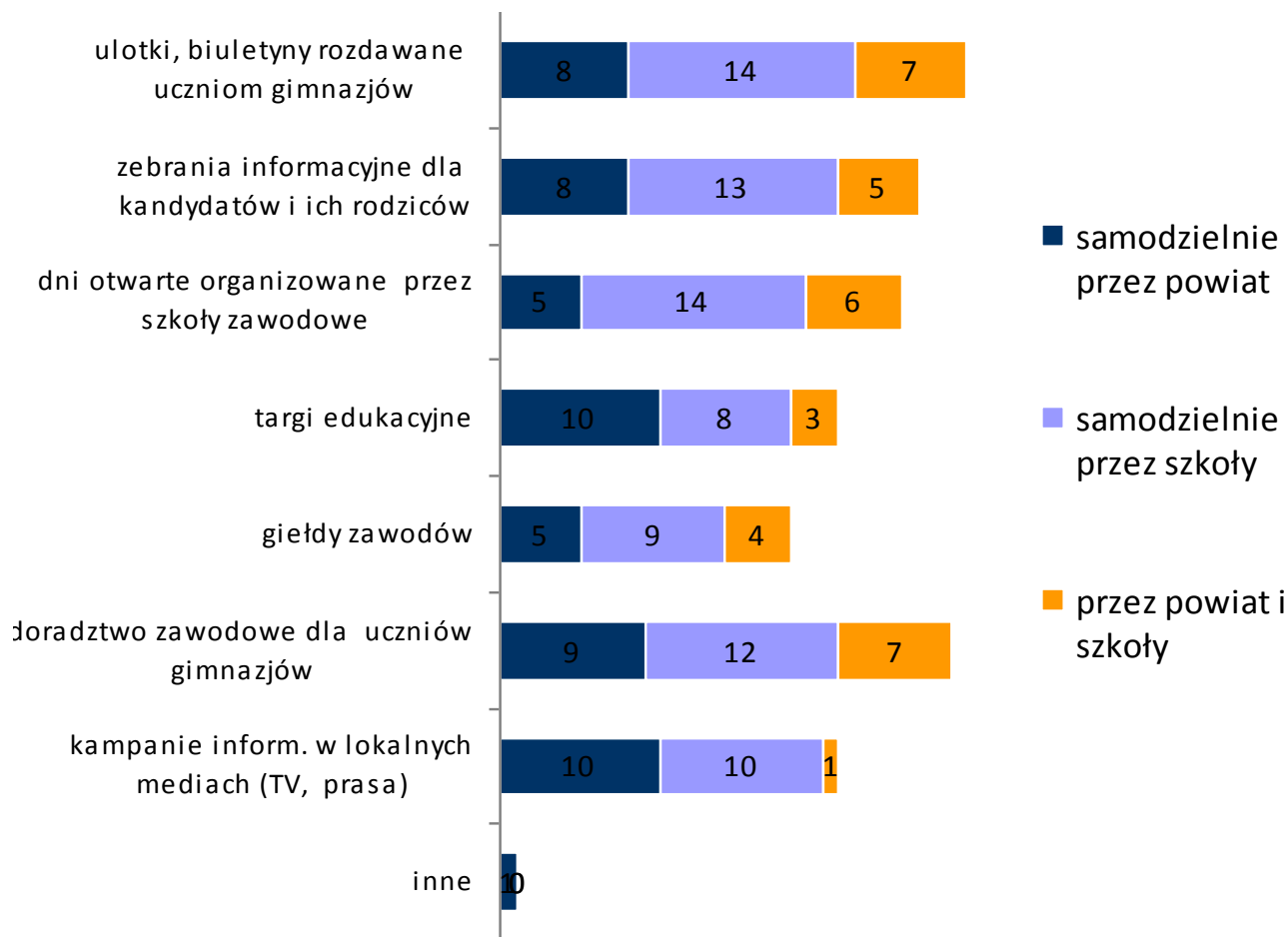
Analiza GFK Polonia

W regionach, gdzie osiągane są średnio wyższe wyniki na egzaminach gimnazjalnych widoczna jest przewaga szkół ogólnokształcących (w środkowej i wschodniej Polsce)

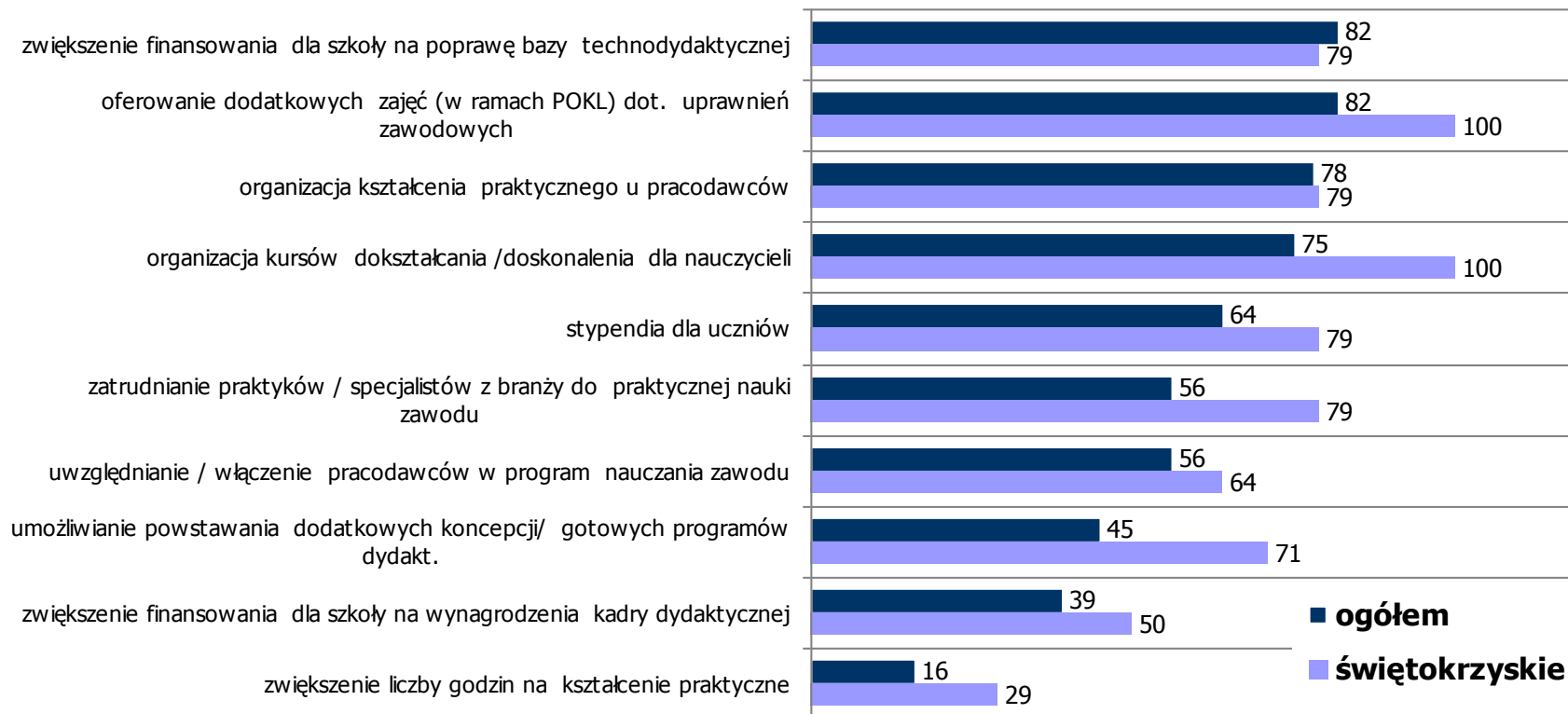
Zaangażowanie JST w promowanie szkół zawodowych

Udział powiatów i/lub szkół w akcjach promujących szkoły zawodowe (woj. świętokrzyskie) $n=14$

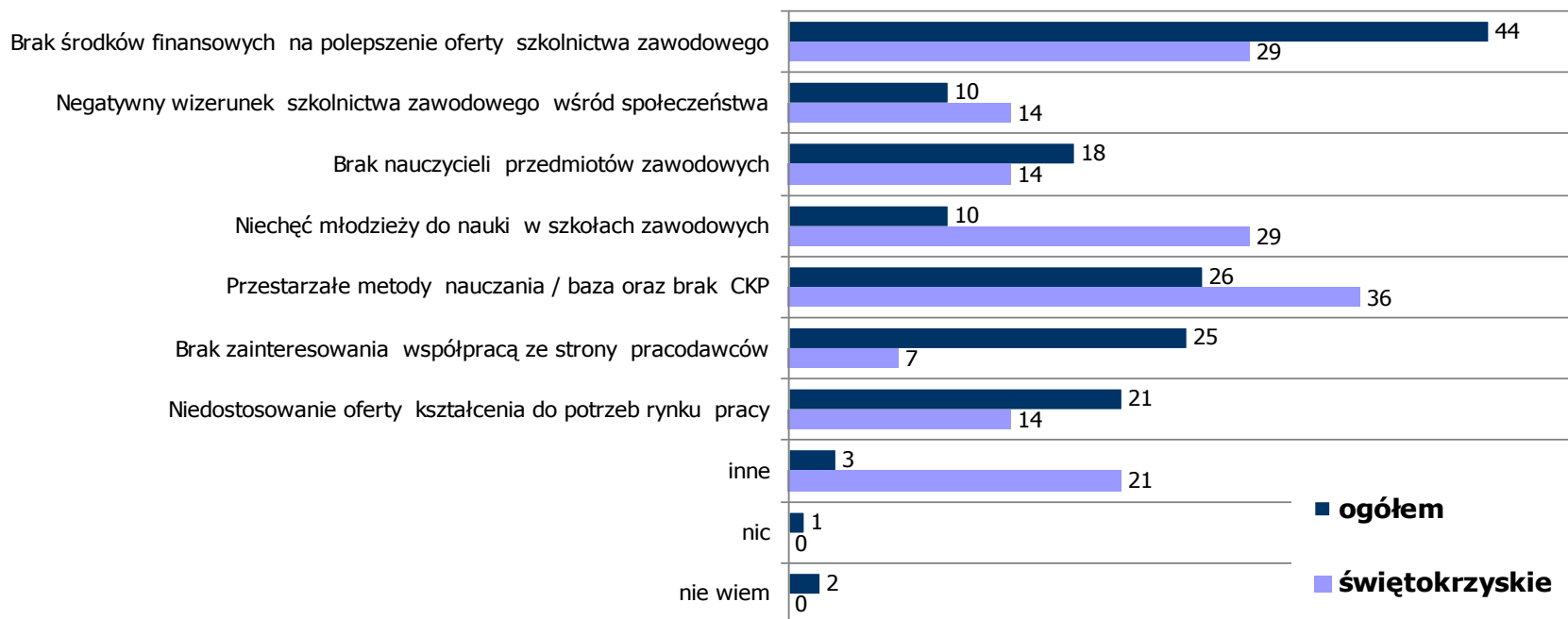
Podnoszenie efektywności kształcenia

Działania podejmowane przez powiat w celu podniesienia efektywności kształcenia w podległych szkołach zawodowych (odpowiedzi wielokrotne)

Bariery funkcjonowania systemu na szczeblu lokalnym

Bariery (problemy) w sprawnym i efektywnym funkcjonowaniu systemu kształcenia zawodowego na szczeblu lokalnym (odpowiedzi wielokrotne)

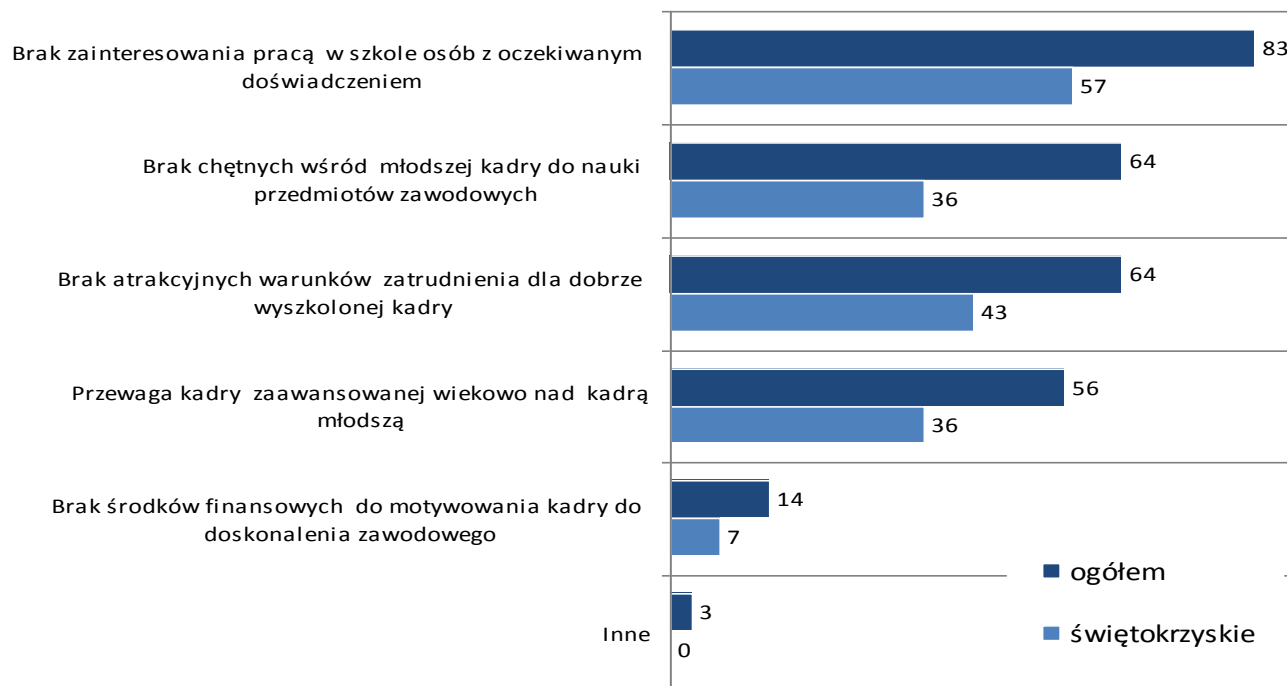

W województwie świętokrzyskim częściej, niż przeciętnie problemem edukacji zawodowej jest jej negatywny wizerunek oraz przestarzałe metody nauczania i zaplecze dydaktyczne, z którymi wiąże się niechęć młodzieży do nauki w szkołach zawodowych. Jednocześnie powiaty wskazują na nieco lepszy stan finansów, dostępność kadry i zainteresowanie współpracą z przedsiębiorcami.

Wskazywane rozwiązania administracyjno-prawne na szczeblu lokalnym, które mogłyby dodatkowo usprawnić pokonywanie napotkanych przez JST problemów to głównie: promocja kształcenia zawodowego, uruchomienie mechanizmów współpracy z przedsiębiorcami, ale też zwiększenie środków na szkolnictwo zawodowe oraz rozbudowa doradztwa zawodowego.

Wsparcie kadry dydaktycznej

Rodzaje problemów kadrowych (odpowiedzi wielokrotne)

- 10 z 14 powiatów w woj. świętokrzyskim zgłasza problemy z pozyskaniem i utrzymaniem dobrze wykształconej kadry w szkołach kształcących w zawodzie. Można jednak zauważyć, że skala tego problemu nie jest tak duża, jak w innych powiatach w kraju.
- Każdy z powiatów finansuje doksztalcanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli szkół kształcących w zawodach. Każdy z nich dofinansował kształcenie z zakresu nowych technologii/informatyki, większość - z zakresu zdobywania kwalifikacji do nauki nowych zawodów, przygotowania projektów unijnych/rządowych, aktualizacji wiedzy w obrębie własnego przedmiotu. Nieco rzadziej finansowano kształcenie psychologiczne/pedagogiczne oraz językowe.

Wnioski i rekomendacje – badanie JST

Wnioski	Rekomendacje
Aktualny wizerunek kształcenia zawodowego w Polsce jest negatywny – obarczony niską akceptacją społeczną oraz aktywną promocją szkół ogólnokształcących i wyższych (o charakterze akademickim).	Oparcie działań promujących kształcenie w zawodach na długofalowej strategii, z jasno identyfikowaną misją tego kształcenia.
Negatywne stereotypy nt. szkolnictwa zawodowego (silny wpływ rodziców), „moda” na kształcenie ogólne i wykształcenie wyższe.	Realizacja ogólnopolskiej kampanii społecznej, przełamującej negatywne stereotypy nie tylko wśród młodzieży, ale także rodziców.
Kampanie lokalne są niewystarczające i nastawione na osiągnięcie celów krótkoterminowych (np. skuteczna rekrutacja).	Utrzymanie dotychczasowych działań lokalnych (targi edukacyjne, targi pracy, informatory, biuletyny) z naciskiem na promowanie praktycznych umiejętności zdobywanych przez uczniów (pokazy).

Wnioski i rekomendacje – badanie JST

Wnioski	Rekomendacje
Zróżnicowanie postaw dyrektorów (różny stopień partykularności w podejmowanych decyzjach) wpływa na ich politykę zarządzania szkołą i ofertą edukacyjną).	Większy nacisk ze strony władz regionalnych na kształtowanie oferty edukacyjnej szkół według zapotrzebowania rynkowego, a nie popularności (mody) wśród młodzieży lub zasobów kadrowych w szkole.
Niedostępność analiz prognostycznych, obecne analizy rynku pracy bazują głównie na danych z urzędów pracy (nie wszyscy pracodawcy zgłaszają swoje potrzeby kadrowe).	Zwiększenie nacisku na opracowywanie prognoz rozwoju sytuacji na rynku pracy (nie tylko analizy bieżące). Stworzenie wspólnej, dostępnej bazy lokalnych pracodawców oraz raportów PUP, WUP i innych analiz rynku pracy.
Brak wśród młodzieży kończącej gimnazjum z wysokimi wynikami w nauce chętnych do nauki w szkołach zawodowych	Wprowadzenie systemu stypendiów naukowych dla zdolnych uczniów (szczególnie w ZSZ), organizacja olimpiad zawodowych.

Wnioski i rekomendacje – badanie JST

Wnioski

Problem z pozyskaniem dobrze wykwalifikowanej i młodej kadry do nauczania przedmiotów zawodowych. Brak oferty doskonalenia dla nauczycieli (np. staży, praktyk w przedsiębiorstwach oraz niechęć dydaktyków do doksztalcania się

Rekomendacje

Wyposażenie dyrektorów szkół w wyższe środki finansowe na wynagrodzenia dla specjalistów do praktycznej nauki zawodu (z kręgu pracodawców, izb rzemieślniczych, szkół wyższych) zatrudnianych w szkołach. Wprowadzenie systemu nagród (w tym pieniężnych dla nauczycieli), dodatków motywacyjnych. Upowszechnienie doksztalcania praktycznego nauczycieli, np. przez rozbudowę oferty staży dla nauczycieli w przedsiębiorstwach (przez instytucje koordynujące szkolnictwo zawodowe w regionach). Wprowadzenie niestandardowych form umów: umowy cywilnoprawne w ramach prowadzonej przez nauczyciela działalności gospodarczej, umowy - zlecenie.

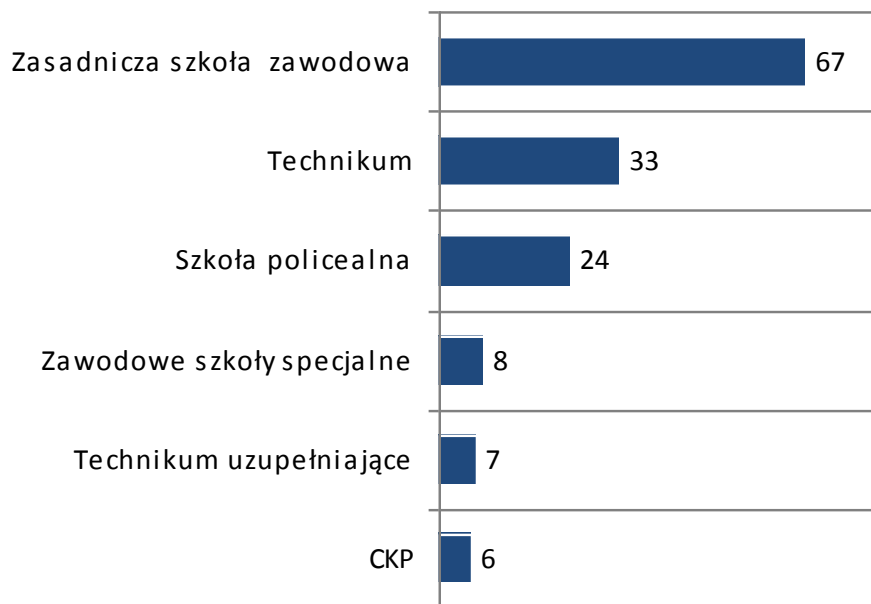
Wyniki badań wśród przedsiębiorców

Typy szkół współpracujących z przedsiębiorcami

- Niemal **co czwarte przedsiębiorstwo objęte badaniem (23%) współpracuje ze szkołą lub centrum kształcenia praktycznego**. Częściej są to firmy średniej wielkości (50-249 pracowników), istotnie rzadziej firmy mikro (1 do 9 pracowników).
- Z kolei 84% szkół oraz 74% CKP **współpracuje obecnie z pracodawcami / organizacjami pracodawców**.

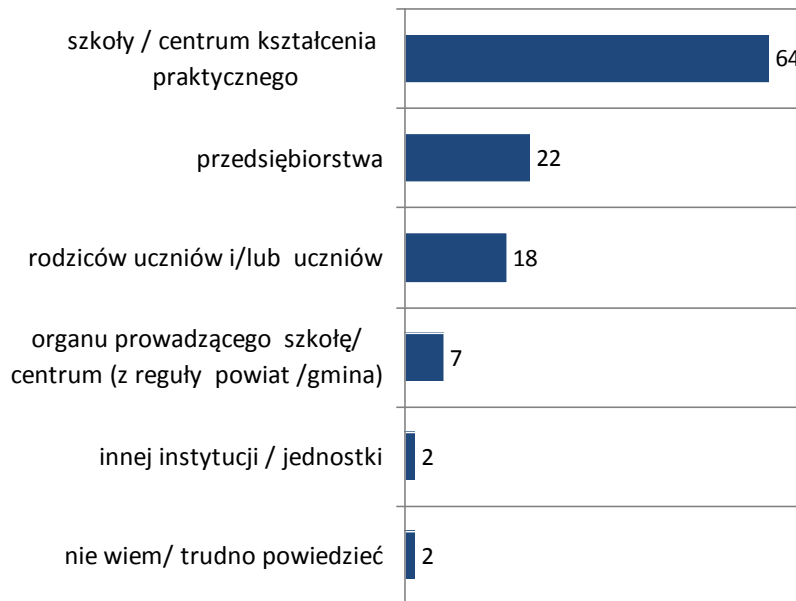
Typy szkół, z którymi współpracują przedsiębiorstwa

n=243, odpowiedzi wielokrotne

Strona inicjująca współpracę przedsiębiorstwa ze szkołą

n=243, odpowiedzi wielokrotne

Formy współpracy ze szkołami zawodowymi

Formy współpracy ze szkołami/CKP *n=243, odpowiedzi wielokrotne*

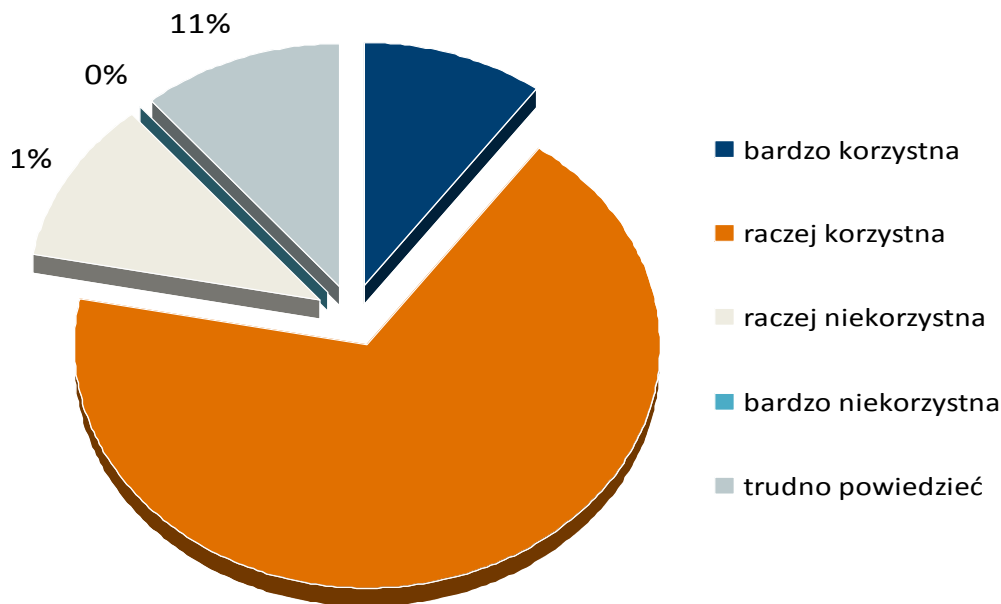
Zakres i ocena współpracy ze szkołami zawodowymi

Co piąta firma realizująca jakąkolwiek formę współpracy ze szkołami lub CKP **posiada ośrodek egzaminacyjny** do przeprowadzania części praktycznej egzaminu zawodowego. Niewielki odsetek firm planuje go utworzyć.

Niemal co trzecia firma współpracująca i niemal **co piąta** spośród wszystkich badanych firm **planuje** (w ciągu 2 lat) **udostępnić** szkołom bądź CKP **najnowsze rozwiązania technologiczne**

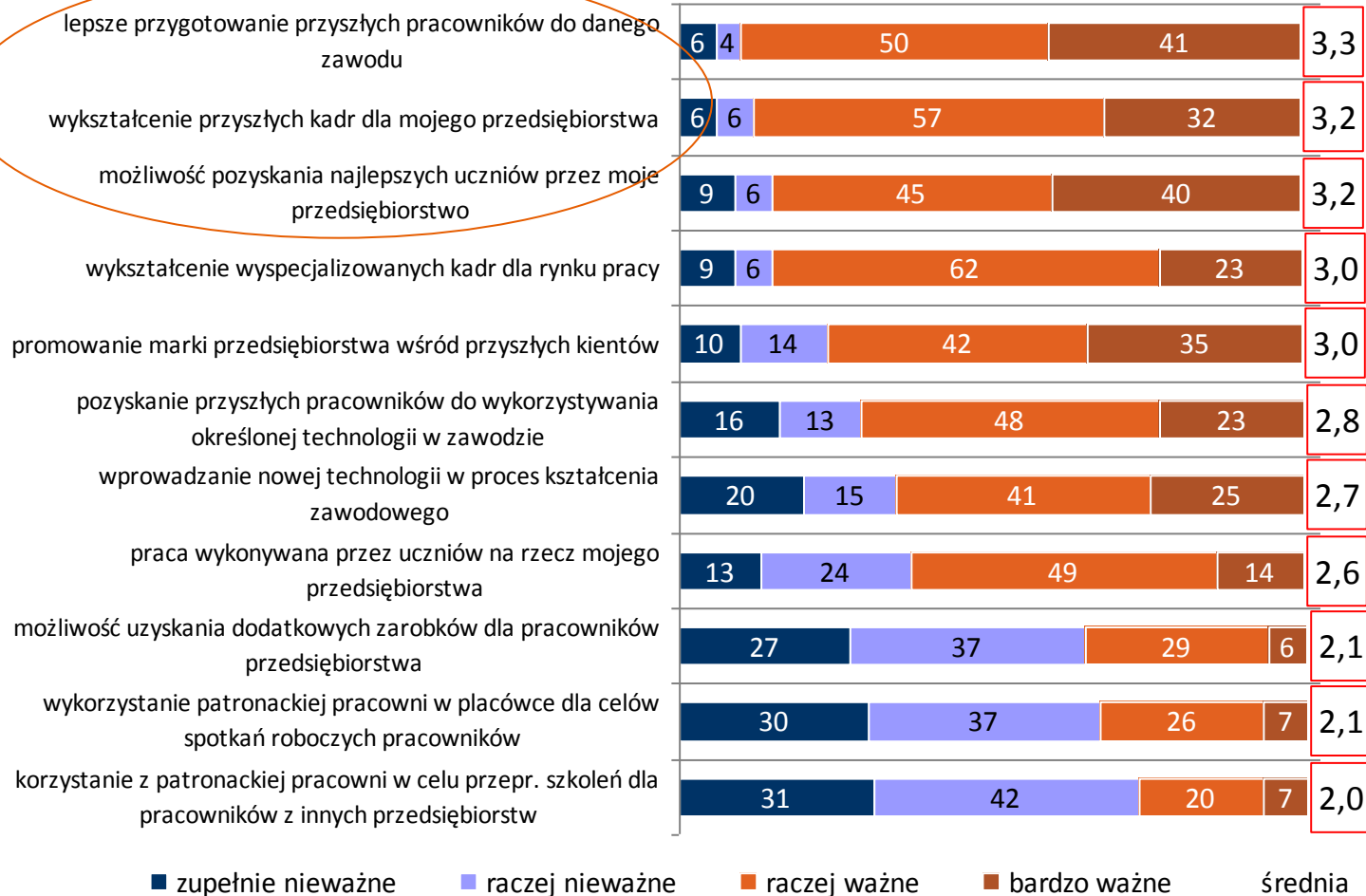
W województwie świętokrzyskim znacznie częściej niż w innych województwach realizowany jest **program nauczania w zawodach przy współpracy z pracodawcami** (deklaracja 50% dyrektorów szkół). Jednocześnie **niższy**, niż gdzie indziej, jest odsetek zatrudniania absolwentów przez pracodawców współpracujących ze szkołami.

Ocena współpracy ze szkołami/CKP $n=243$

Korzyści ze współpracy

Korzyści ze współpracy dla przedsiębiorstw $n=243$, odpowiedzi wielokrotne

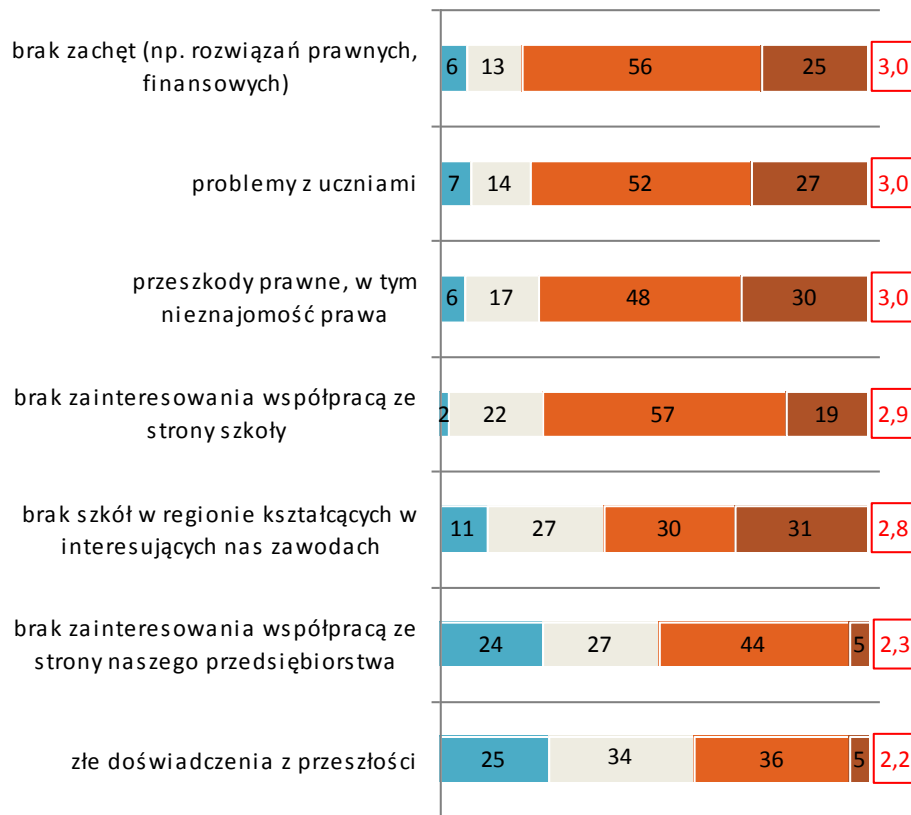

Przeszkody w obopólnej współpracy

Przeszkody z perspektywy przedsiębiorców

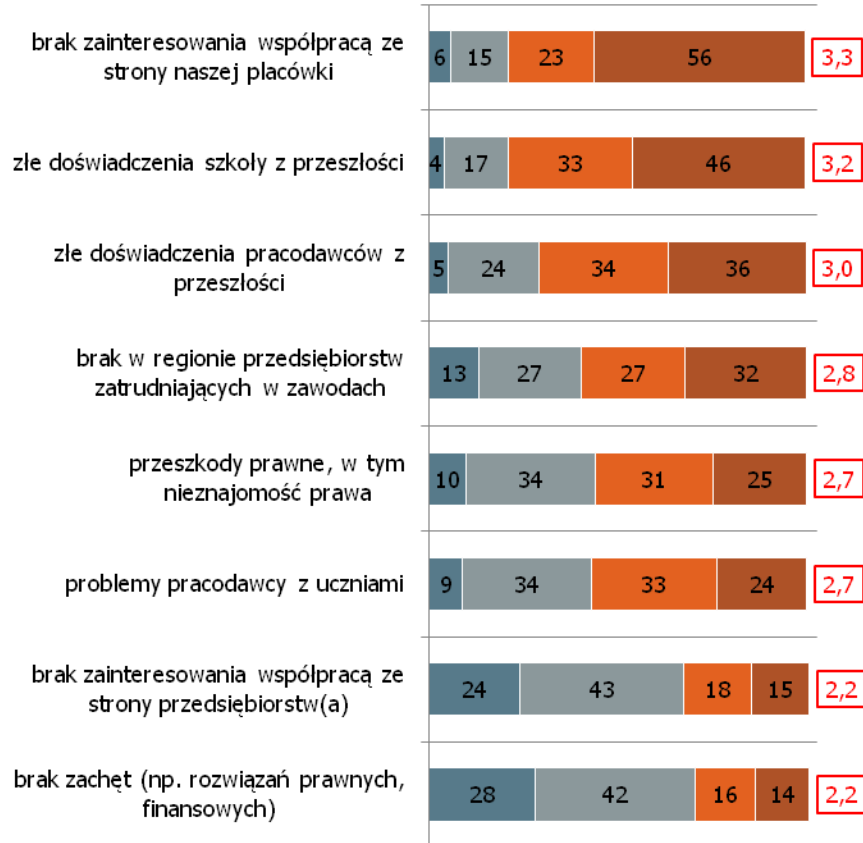
n=129, odpowiedzi wielokrotne

■ zupełnie nieważna [1] ■ raczej nieważna [2] ■ raczej ważna [3] ■ bardzo ważna [4]
średnia [1-4]

Przeszkody z perspektywy szkół

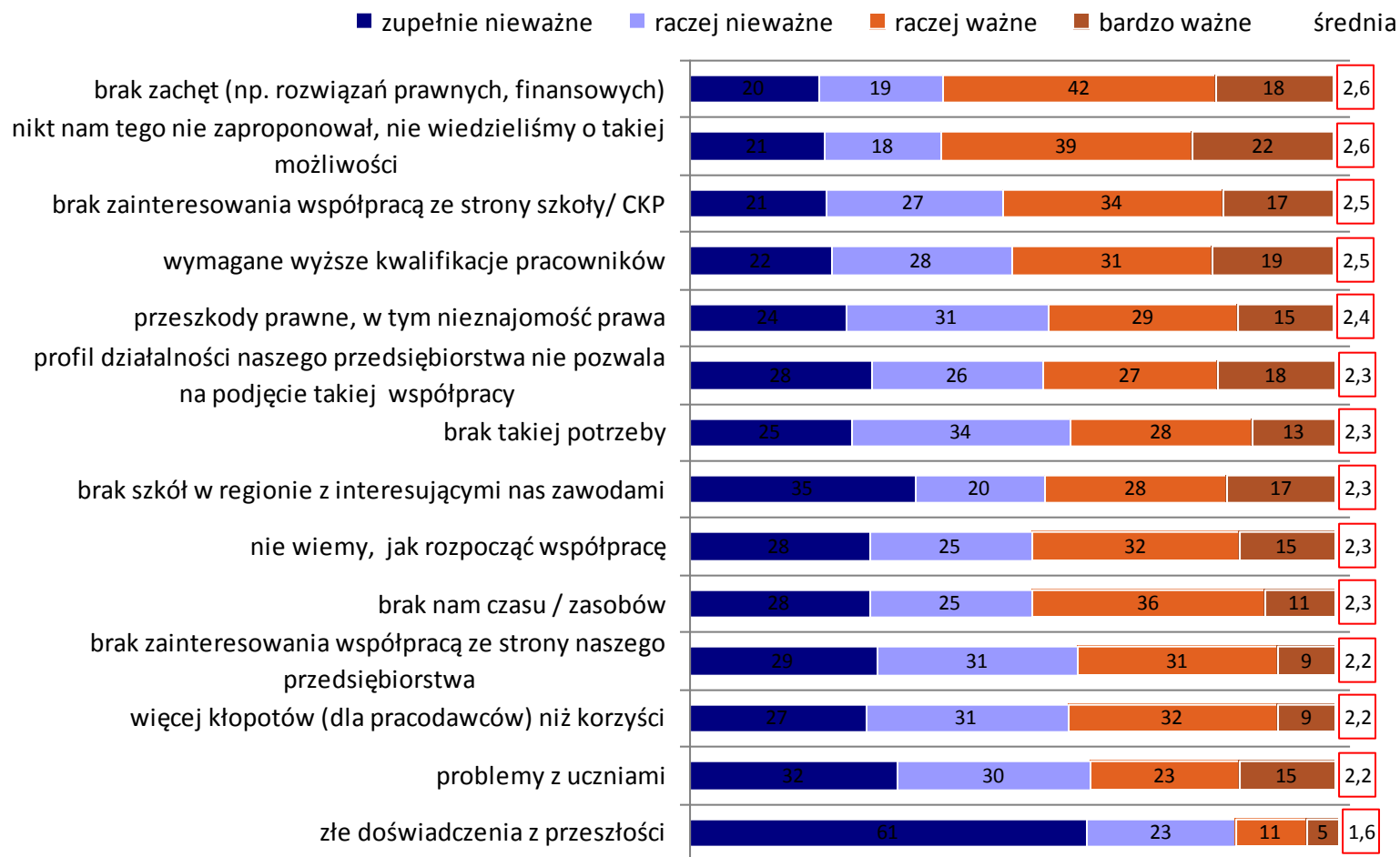
n=3245, odpowiedzi wielokrotne

Powody braku współpracy ze szkołami

Powody braku współpracy przedsiębiorców ze szkołami zawodowymi

n=721, odpowiedzi wielokrotne

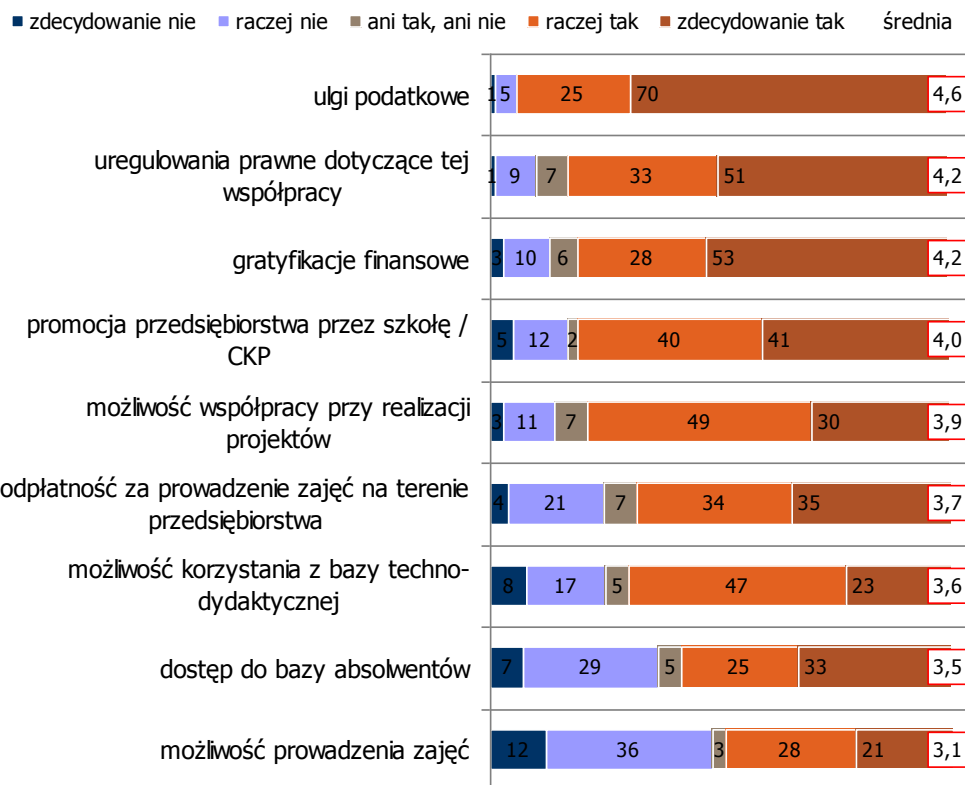

Pozostałe przeszkody we współpracy

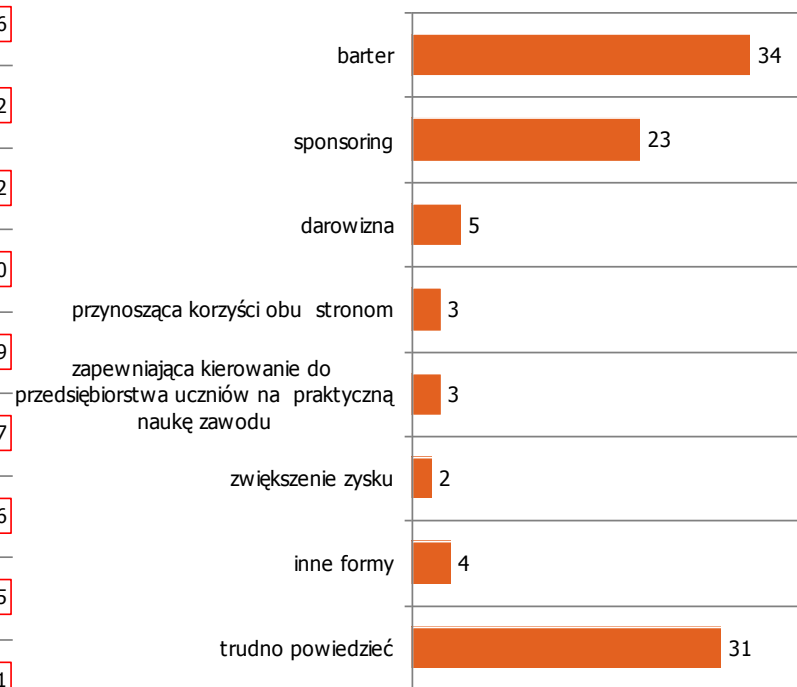
- ✓ Tylko 13% pracodawców deklaruje, że **nauczyciele kształcenia zawodowego współpracują z ich przedsiębiorstwem** (połowa wśród obecnie współpracujących)
- ✓ Ponad połowa szkół (58%) i blisko dwie trzecie CKP **nie informuje** partnerskich przedsiębiorstw o **obowiązujących przepisach / aktach prawnych**, w szczególności tych dotyczących praktycznej nauki zawodu
- ✓ Przedsiębiorcy, którzy uznali, że współpraca ze szkołami zawodowymi jest dla nich niekorzystna, jako główny powód podają **problem z negatywnym zachowaniem uczniów**, niszczenie przez nich wyposażenia a także **brak współpracy ze szkołą** w rozwiązywaniu tych problemów. Na niekorzyść działa również brak kwalifikacji opiekunów praktyk oraz znaczne koszty.
- ✓ Spośród przedsiębiorców, którzy ze szkołami nie współpracują 55% **nadal takiej współpracy nie zamierza podjąć**, w przeciwieństwie do 40%, którzy są nią **zainteresowani**
- ✓ 2/3 przedsiębiorców współpracujących ze szkołami zawodowymi **planuje tę współpracę pozostawić** w przyszłości na niezmienionym poziomie a 29% chciałoby ją **poszerzyć**

Zachęty do podjęcia współpracy

Działania mogące wpłynąć na podjęcie współpracy przedsiębiorców ze szkołami zawodowymi *n=330, odpowiedzi wielokrotne*

Preferowane formy umowy *n=330, odpowiedzi wielokrotne*

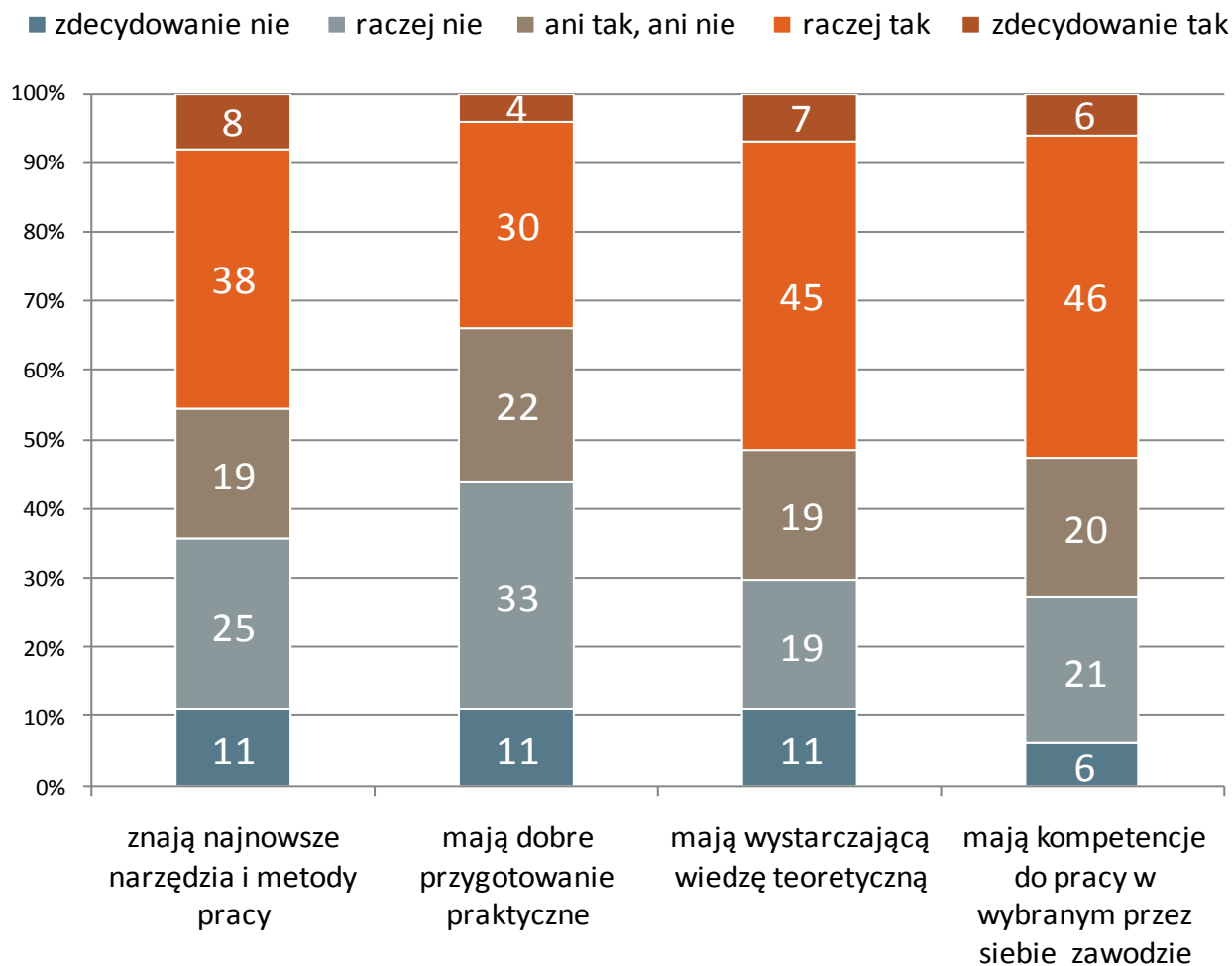
Zachęty do podjęcia współpracy podejmowane przez szkoły

Sposoby zachęcania pracodawców do współpracy przez szkoły/CKP, odpowiedzi wielokrotne

Opinie o absolwentach szkół zawodowych

Opinie przedsiębiorców o absolwentach szkół zawodowych $n=1075$

Opinie i preferencje pracodawców

Większość przedsiębiorców:

- ✓ woląoby zatrudnić absolwenta **szkoły zawodowej niż szkoły ogólnokształcącej**
- ✓ **woli wyszkolić pracownika** niż zatrudnić osobę przygotowaną do wykonywania pracy
- ✓ preferuje **zatrudnienie osoby, która odbyła praktyki w jego firmie** niż osoby z doświadczeniem zdobytym w innym przedsiębiorstwie
- ✓ szukając **specjalisty** zatrudniłoby **absolwenta szkoły zawodowej** i poleciłoby go innemu przedsiębiorcy
- ✓ uważa, że zawody, w których kształcą szkoły **nie są dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy**
- ✓ ma **trudności ze znalezieniem dobrze wykwalifikowanego absolwenta** szkoły zawodowej
- ✓ szukając pracownika nierzadko **rezygnuje z wygórowanych** wymagań wiedząc, że i tak **nie zostaną spełnione**
- ✓ dostrzega **brak absolwentów szkół zawodowych na rynku pracy** (także lokalnym)
- ✓ ma problem ze znalezieniem pracownika w **poszukiwanym zawodzie**
- ✓ uważa, że oferta szkół **nie jest dostosowana do potrzeb lokalnego rynku pracy**
- ✓ nie docenia roli egzaminu zawodowego: „*liczy się to, co absolwent umie zrobić w konkretnym miejscu pracy*”, a nie to jak i w jakim zakresie zdał egzamin zawodowy

Dopasowanie oferty szkół zawodowych do potrzeb lokalnego rynku pracy

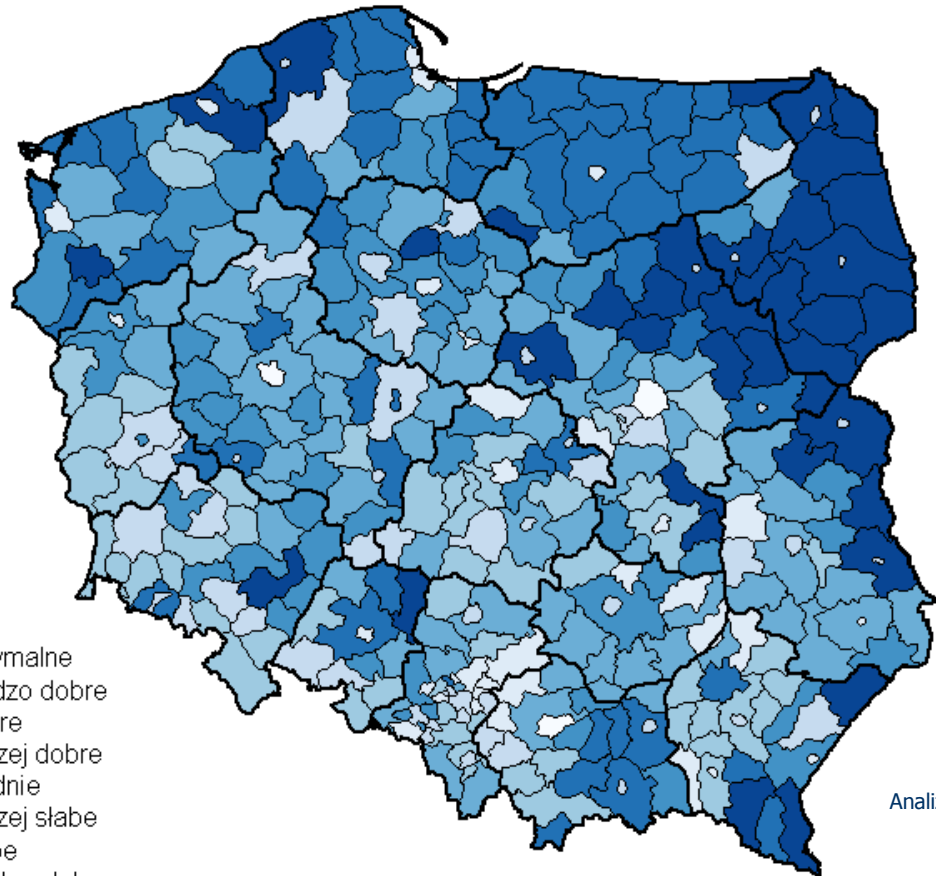
Ocena struktury dopasowania oferty szkolnictwa zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy w powiatach w 2009 r. (wybrane obszary zawodowe)

Ocena struktury dopasowania obszarów zawodowych w powiatach - wybrane obszary zawodowe

W województwie świętokrzyskim swą ofertę edukacyjną w stosunku do rynku pracy najlepiej (również w skali całego kraju) dostosowały powiaty: skarżyski, ostrowiecki i sandomierski oraz kielecki grodzki. Nieco gorzej wypadają natomiast powiaty: kielecki ziemski i starachowicki.

- Optymalne
- Bardzo dobre
- Dobre
- Raczej dobre
- Średnie
- Raczej słabe
- Słabe
- Bardzo słabe

Analiza GFK Polonia

Wnioski i rekomendacje – badanie przedsiębiorców

Wnioski

Brak wiedzy przedsiębiorców na temat potencjalnych form współpracy ze szkołami / CKP oraz niska świadomość na temat znaczenia kształcenia zawodowego oraz ich roli w podnoszeniu jakości tego kształcenia

Niski odsetek kształcenia modułowego w szkołach zawodowych województwa świętokrzyskiego

Rekomendacje

Związywanie pracodawców z systemem oświaty przez włączenie ich do procesu edukacji

Zachęcanie do udziału w tworzeniu programów edukacyjnych

Motywowanie do proponowania zmian adekwatnych do potrzeb rynku, programu praktycznej nauki zawodu oraz wymogów egzaminacyjnych

Większy nacisk na tworzenie programów modułowych i ich realizację

Wnioski i rekomendacje – badanie przedsiębiorców

Wnioski

Brak informacji oraz systemu zachęt skierowanych do pracodawców odnośnie prowadzenia przez nich praktycznej nauki zawodu

Rekomendacje

Ułatwienie refundacji wynagrodzeń dla młodocianych pracowników (także uczniów, którzy skończyli 18 lat) oraz składek ZUS

System ulg podatkowych, obniżenie podatku dochodowego, możliwość odpisania kosztów prowadzenia praktycznej nauki zawodu

(Do)finansowanie wynagrodzenia opiekuna praktycznej nauki zawodu – zarówno w miejscu pracy, jak i w szkole jako nauczyciela przedmiotów zawodowych

Zniesienie podatku od darowizny przy przekazywaniu sprzętu szkole

Wnioski i rekomendacje – badanie przedsiębiorców

Wnioski

Problemy z organizacją praktycznej nauki zawodu u pracodawców

Rekomendacje

Podpisywanie umów o współpracę oraz egzekwowanie jej zapisów

Stworzenie nadzoru nad praktyczną nauką zawodu (koordynator kształcenia zawodowego / opiekun praktyk)

Pozostawienie nauczycielom praktycznej nauki zawodu swobody w realizacji zajęć

Poprawa jakości i atrakcyjności zajęć praktycznych w szkołach poprzez stworzenie warunków finansowych dla zatrudniania specjalistów z firm.

Przejęcie obowiązku realizacji kursów BHP dla uczniów przez szkoły

Panel dyskusyjny ekspertów woj. świętokrzyskiego

Wnioski i komentarze ekspertów

- ✓ Ważnym i znaczącym elementem wsparcia i źródłem sukcesów jest pozyskiwanie funduszy unijnych. Jednocześnie: *„Małe jest wspomaganie organu prowadzącego, w tych projektach, które składają szkoły, cała odpowiedzialność spada na dyrektora (...) Nie ma co liczyć na pieniądze od organu prowadzącego, bo oni mówią tak: 'możecie wprowadzić nowy kierunek, pod warunkiem, że nie będą za tym iść koszty'”*
- ✓ *„(...) młodzież oczekuje na pracę, świadczy to o zamożności województwa, że oni chcą skończyć szkołę i chcą podjąć pracę, a tam troszkę za mało pracy i kształcenie ustawiczne kuleje”*
- ✓ *„Wizerunek społeczny szkolnictwa zawodowego jest niski”*
- ✓ *„To co mnie najbardziej frustruje to zbyt mały udział pracodawców w całym procesie kształcenia. Wciąż nam [szkołom] się zarzuca, że nie idziemy z duchem czasów, a to jest tak, że my ciągle gonimy własny ogon.”*
- ✓ *„(...) po szkole jest wysyłany do pracodawcy i on nie umie, nie jest przygotowany do rozmowy kwalifikacyjnej, nie umie pisać CV, nie umie nic.”*

Wnioski i komentarze ekspertów

- ✓ *„Proszę wybaczyć, mam w nosie rynek, przepraszam za takie określenie. Ja muszę znaleźć takie określenie zawodu, żeby ono było chwytliwe dla młodzieży, żeby przyciągnęło. (...) Moje patrzenie jest takie, egoistyczne, ale ja muszę, jako kierownik zakładu pracy, zapewnić tym ludziom pracę, zatem przyjąć określoną ilość pierwszych oddziałów klas pierwszych, żeby z tego wynikała określona ilość godzin dydaktycznych. I to jest moje patrzenie. Poza tym, gdybym ja miał jakieś takie oddziaływanie typu, że mam tę pełną informację, „takie zawody są deficytowe i w perspektywie pięciu, dziesięciu lat przewiduje się, że tutaj będzie potrzeba określona grupa fachowców”, ale nie mam”*
- ✓ *„Brak wymiany pokoleń [kadry dydaktycznej]”*
- ✓ *„My ciągle manipulujemy prawnie i organizacyjnie w obszarze szkolnictwa zawodowego. Brak stabilizacji systemu.”*
- ✓ *„(...) przestarzałe programy, przestarzałe podręczniki, przestarzałe metody, przestarzałe wyposażenie warsztatów, czyli my uczymy kustoszów do muzeów techniki, ale nie do współczesnego przemysłu czy współczesnej gospodarki”*
- ✓ *„(...) brak fachowej literatury do kształcenia zawodowego.”*

Wnioski i komentarze ekspertów

- ✓ Wprowadzić: *„coś takiego na szczeblu krajowym jak dialog społeczny. Od rozmowy zaczyna się wszystko i tak naprawdę ci pracodawcy by byli też bardziej elastyczni, gdyby były takie jakieś organizacje, coś na wzór dialogu społecznego czy komisji trójstronnej, na szczeblach wojewódzkich, gdzie byłoby to koordynowane i gdzie byliby zaproszeni. (...) ... [działa] Komisja Dialogu Społecznego np., ale jest jeszcze wiele organizacji pozarządowych i pozagospodarczych województwa świętokrzyskiego, które się zbierają systematycznie. Tam są pracodawcy*
- ✓ *„Oparcie jakby części chociaż tego szkolnictwa zawodowego o przedsiębiorców i o dobrze funkcjonujące zakłady pracy, stworzenie im jakiegoś zaplecza typu wsparcie ze szkoły, wsparcie może z Państwowej Inspekcji Pracy, mogłoby spowodować całkiem niezłe efekty tego, ponieważ dla nich najważniejsze jest nie tracić czasu na jakieś biurokratyczne rzeczy (...)”.*
- ✓ *„Można zrobić coś takiego jak 1% podatku na organizacje pożytku publicznego. Dlaczego nie zrobić dla pracodawców jakiejś ulgi podatkowej, które mogliby przeznaczyć, powiedzmy jakiś procent z podatku na szkoły zawodowe czy tego typu placówki?”*
- ✓ Związki zawodowe – *„one mają w ustawie wpisane doskonalenie zawodowe pracowników a nikt po prostu tego niestety nie egzekwuje”.*
- ✓ Stworzyć: *„dobry system, dobry, stabilny system, wieloletni, bez manipulacji”.*

Pozostałe wnioski i rekomendacje z badań

Wnioski	Rekomendacje
Brak systemowo funkcjonującego doradztwa zawodowego tj. właściwej diagnostyki predyspozycji zawodowych.	Standaryzacja warunków realizacji doradztwa zawodowego (w kontekście narzędzi diagnostycznych, sposobów działania doradców zawodowych)
Brak systemowego doradztwa zawodowego na wczesnoszkolnym etapie edukacji i w gimnazjum.	Wprowadzenie zawodoznawstwa na etapie nauczania przedszkolnego i/lub wczesnoszkolnego. Obligatoryjne wprowadzenie doradztwa zawodowego do szkół gimnazjalnych.
Niska świadomość znaczenia doradztwa zawodowego wśród gimnazjalistów i ich rodziców.	Organizacja zebrań z rodzicami, w których udział biorą doradcy zawodowi.
Błędne decyzje/ wybory kierunku kształcenia, brak umiejętności poruszania się młodzieży (i w konsekwencji absolwentów) po rynku pracy	Wprowadzenie do programu szkół podstawowych i gimnazjów obligatoryjnego zdobywania umiejętności i wiedzy w zakresie: przygotowania c.v., odbycia rozmowy kwalifikacyjnej, znajomości praw pracowniczych

Pozostałe wnioski i rekomendacje z badań

Wnioski	Rekomendacje
Przestarzałe wyposażenie pracowni szkolnych do praktycznej nauki zawodu	Wprowadzenie dodatkowych źródeł finansowania wyposażenia pracowni Zapewnienie uczniom dostępu do technologii, którymi dysponują pracodawcy
Niska renoma i użyteczność oraz trudność egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w technikach	Obligatoryjność egzaminu zawodowego Zmiana formuły egzaminu z pisemnego na praktyczny Zmiana miejsca przeprowadzania egzaminu (ze szkoły do pracodawców) Przesunięcie terminu zdawania egzaminu zawodowego w technikach (na okres poprzedzający matury)
Niezrozumiała i niespójna klasyfikacja zawodów (szkolna / rzemieślnicza / rynku pracy)	Ujednolicenie i uproszczenie (skrócenie) klasyfikacji zawodów Wprowadzenie opisów umiejętności zawodowych w celu ułatwienia komunikowania pracodawcom kompetencji nabytych w toku nauki

Raporty

www.men.gov.pl – kształcenie i kadra – kształcenie zawodowe